

consentire: non contra eum presumptuoso iudicio tuo in ejus injuriam proflite.

Nunc enim non infero furorē suum: nec ulciscitur scelus valde. Quoniam igitur statuit diem, in quo iudicet de orbe terrarum, idcirco in hoc tempore vindictam iustitiæ suæ non generaliter exercet. Et hoc totum in exprobrationem sancti Job loquitur, quem velut reum criminum in hoc malum pœnarum, Dei sententia pro parte condemnat. Unde scribit cui restent plurima, quæ adhuc sit postmodum recepturus.

Ergo Job frustra aperios suum, & absque scientia verba multiplicat. Juxta hæc convictum sanctum Job Helium arbitrat, & quadam verborum ratione conclusum.

Caput XXXVI.

ADDENS quoque Helium hac locutus est: *Sustine me paululum, & indicabo tibi. Adhuc enim habeo quod pro Deo loquar.* Id est, pro iustitia & causa Dei.

Repetam scientiam meam à principio: & operatorem meum probabo iustum. Verè enim absque mendacio sermonis mei, & perfecta scientia probabitur tibi. Et in hoc quarto sermone suo, de singulari iustitia Domini, profundo nimium, & copioso sermone profertur: ubi multa arcana in obliquo sacramentorum recondita, & longè remota mysteria dicere videtur.

Deus potentes non abjicit, cum & ipse sit potens: sed non salvat impios. Hæc est iustitiæ ejus immensitas, & naturæ bonæ voluntas, ut nulli invideat: quia nemo ei quamvis potens sit, potest cœquari.

Et iudicium pauperibus tribuit. Juxta iustitiæ aequitatis suæ tenorem. Sanctos autem & innocentes viros consuevit scriptura divina pauperes appellare.

Non auferet à iusto oculos suos. Hoc ait & beatus David: Oculi Domini super iustos, &c.

Et reges in silio collocat in perpetuum, & illic eriguntur. Hic reges non solum sæculi hujus, sed & Ecclesiæ reges, & præpositi intelligi possunt. Et secundum tropicos intellectus, reges, animi hominum sunt, & secundum tropicos intellectus, quibus in psalmo dicitur: Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Ita hi reges eriguntur à Deo, ut se deant cum principibus.

Et si fuerint in catenis, & vinciantur funibus paupertatis: indicabit eis opera eorum, & scelera eorum, quia violenti fuerunt. Hi igitur in catenis fortibus, videlicet iudicis Dei, & paupertatis funibus colligantur: id est, opem divini auxilii non habentes pœnis temporalibus quasi vinculis astringuntur, omnis rei boni inopes effecti pro qualitate meritorum.

Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat: & loquetur, ut revertantur ab iniquitate. Aurem, inquit, cordis ad obediendum sibi Deus per castigationes, & secretas inspirationes aperiet.

Si audierint & observaverint: complebunt dies suos in bono, & annos suos in gloria. Hoc est quod Salomon ait: Memoria iusti cum laudibus.

Si autem non audierint: transibunt per gladium, & consumentur in stultitia. Id est, si instruite Deo, qui docet hominem scientiam, audire contempserint, per gladium, id est, per hanc mortalitatem de hoc sæculo præteribunt, ut in stultitia, id est, in illis locis, ubi stulti deputantur, qui dicunt in corde suo, non est Deus, æternis cruciatibus consumantur.

Simulatores & callidi provocant iram Dei, neque clamabunt cum vincti fuerint. Ipsum sanctum Job apertius in hoc loco videtur Helium quasi ex obliquo percutere, quod & ipse quasi callidè, & nequiter ageret: virum quoque egregium simularet. Quique etiam cum esset vincens plagæ hujus compedibus, clamare ad Deum, & invocare eum, ut à laqueis pœnalibus illigatus absolveretur minime curaret: quod utique desperatione sive contemptu faceret. De cæteris quoque peccatoribus similiter hoc ipsum potest intelligi: qui cum venerint in profundum malorum, contemnent, & de Judæis, & de hæreticis, qui facta dogmata quasi veritatis velamine operientes, in noctis perfidia obliuato & obturato corde persistunt.

Moriatur in tempestate anima eorum, & vita eorum inter effeminatos. Vitiosos & vitia esse noverimus, quæ sicut de

virtutibus animi nihil in se habent quietum, virile, & frugi: sed totum turbulentum, remissum & fragile: Ita necesse est ut velut tempestate animam semper suis illecebris inquietent: portumque virtutum hominem non sinant apprehendere, & sit istis talibus fluctibus, quod Salomon ait: ut jaceat anima tanquam in corde maris, & velut gubernator in magna tempestate. Vel aliter tempestas adventus ac iudicium Dei est, de quo dicit in circumitu ejus tempestas valida.

Eripit de angustia sua pauperem. Pauperem salvatorem nostrum intelligimus: qui propter nos pauper factus est: qui in diebus carnis suæ, preces ac supplicationes patri obtulit, ut posset à morte salvum facere pauperem, sanctum populum Dei humilem spiritu. Vel pauperem quemlibet iustorum, eruet de angustia pressurarum, sicut etiam in divinis scripturis diverso modo legitur liberatos.

Et revelabit in tribulatione aurem ejus. Id est, fortis sit unusquisque eorum in tribulatione, corroborante visitatione divina: quando à Deo homo tribulari permittitur, consolationem in aure cordis Domini, illic audiendo percipiet.

Igitur salvabit te de ore angusto latissime, & non habente fundamentum subter se. Hoc in loco inferorum habitacula ab Helio describuntur, quæ immensa capacitate sui, fundamentum non habeant. Ad quorum tamen fundamenta in Prophetis legitur, luciferum qui mane oriebatur depositum: multitudines quoque regum, & populos innumerabiles gentium. Ore autem angusto inferi ideo appellatur: eo quod amplum sit ad recipiendum, angustum ad dimitendum: quoniam mortuos intra se teneat, & eos ad vitam non patiantur exire. David quoque sanctus similiter ait ad Deum: Libera me ex odientibus me, & de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aquæ: neque absorbeat me profundum: neque urgeat super me puteus os sum. Proinde noverimus quia loca infernalium ergastulorum, secundum fidem scripturarum inter immensas abyssi aquas sint constituta: ab illis inferi sedibus nullus homo merito suo liberatus est: nisi gratia Domini nostri Jesu Christi. Et non solum, inquit Helium, à tartareis angustis liberaberis: verum etiam in latissimo refrigerii nemore, velut in campis spaciosis liber incedes.

Requies autem mensa tua erit plena pinguedine. Amœnitatem paradisi & jucunditatem, requiem nominando significavit. Immensam verò abundantiam vitæ beatæ, quæ esset plena ubertatis pinguedine: ac loci illius felicitas referta delictis, voluit demonstrare: cujus terram sanctam mansueti secundum repromissionem Domini possidebant.

Causa tua quasi impii iudicata est: causam iudiciumque recipies. Iudicio Dei ut impius, & pœnarum debitor reus inventus es, & idcirco secundum meritum causæ tuæ, iudicium severissimum recepisti. Et ubi dictum est causam iudiciumque recipies, alii dixerunt, propter impietatem munerum, quæ accipiebant: ubi sub pluralitate locutionis, sanctum Job Helium videtur ferre sermonibus.

Non te ergo superet ira, ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te. Docetur ab Helio vir patientiæ, & integritatis virtute fortissimus. Optimus iudex est, qui his pessimis iracundia, & cupiditate duobus vitiis non tenetur: quibus hoc loco ab Helio sanctus vir correptus arguitur.

Depone magnitudinem tuam absque tribulatione, & omnes robustas fortitudinem. Id est, nec parvos nec magnos tua injusta opprimas dominatione: vel omnes motus depone fortitudine superbiæ roboratus.

Ne protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. Jam sufficit hucusque in hac cecitate vixisse. Jam ad lucem prudentiæ ac iustitiæ venire contendere: sive noctem quam tibi ex diversis peccatis contexitisti, ut in ea velut in continuis ac jugibus, & perpetuis tenebris ambulares: jam quæso ait, ne adhuc protrahas, & tanquam restem addendo peccata peccatis, in longum delecteris extendere: lumine ergo correctionis hujus jam finem talibus impone peccatis: nam protractione hac, inemendabilis vita tua fiet, ut pro omnibus malis operibus tuis, populorum preces ascendat ad Deum: quos utique iniquissime deprimebas, interpellantur contra te, suæque miseriæ sibi à te irrogatas, ante sedem divini iustitiæ deponentium.

Cave ne declines ad iniquitatem: hanc enim capisti sequi post miseriam. Hoc, inquit Helium: ne in desperationem declines peto, & blasphemie iniquitatem jam caveas: sed re-

verti festines ad Deum. Video enim te post hujus plagæ tuæ horrendam miseriam: ad interitum tuum, hanc impietatis sequi velles perniciem: & voluntatem tuam & cogitationem, ad adversariam mittere pusillanimitate dejectum.

Ecce Deus excelsus in fortitudine sua, & nullus ei similis in legislatoribus. Si poterit ei esse quispiam, & potentia & virtute similis: poterit & iustitia atque sapientia, legisque multiplicatione, iudicis quoque ejus similis inveniri. Et ideo cognosce ait: quia nullus à Deo qui solus est & fortis & sapiens, injustè poterit condemnari.

Quis poterit scrutari vias ejus. Quis utique, nisi impius, superbus, sive sacrilegus, vias divinatorum operum scrutari præsumat: quod non licet, & tamen quantavis intentione mentis perquirat, eas invenire non poterit.

Aut quis audeat ei dicere: operatus es iniquitatem? Quis ergo tam temerarius & iniquus atque injustus: qui hoc audeat loqui? Hæc omnia in injuriam Job dicuntur.

Memento quòd ignores opus ejus: de quo cecinerunt viri. Vel omne generale opus ejus: vel certè speciale opus ejus. Super omnia enim magna, & mirabilia opera ejus, est dispensationis Christi mysterium, quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Alii dixerunt: Memento, quia magna sint ejus opera, quæ laudaverunt viri. De omnibus operibus Dei dicit, quæ facti viri in honorem divinæ venerationis merito laudaverunt.

Omnes homines vident eum: unusquisque intuetur procul. Per naturæ bonum, notitia creatoris inest cordibus hominum, & quamvis aliquis tam parvus sit & frigidus, ut alienus esse studeat à creatore suo Deo, nullus tamen est qui se abscondit à calore ejus. Et ideo unusquisque mortalium, licet de longè, sentit & intelligit, dissimiliter quidem omnino: quia non tanquam corpus aut sicut quemcumque spiritum creatum, ita sentit esse Deum sive intelligit, sed alio multo & ineffabili modo, quo Deus acie mentis est intuendus: ubi in ipso obtutu cordis intelligendo, videt homo quod supra ipsum est illud divinum nomen, quod contemplari conatur.

Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram. Numerus annorum ejus inestimabilis. Vincens scientiam nostram magnitudine scientiæ suæ: & altitudine iudiciorum suorum.

Qui auferit stillas pluvia, & effundit imbres ad instar gurgitum. Hanc ergo pluviam, legem Moyse intelligamus, quæ de cælo velut pluvia venit populo Judæorum. Et pluvia dicta est propter præceptorum multitudinem, sicut & ipse Moyse de eadem gente Judæorum ait, dicens: Expectetur sicut pluvia eloquium meum. Hujus igitur pluvie stillas de illa gente abstulit Deus, ut est vel de incarnatione vel passionis, vel de resurrectione Christi: quæ Judæi credere excecato corde noluerunt: quæ sunt parva quidem mandata legis, ut ea ad Evangelii fidem transferret, sicut ait Apostolus: Verbum enim consummans, & brevians in æquitate, & reliqua. Et de his stillis, parvisque guttis, tonante Evangelio, prædicationis Christi imbres effusi sunt super terram. Et hi imbres ad instar gurgitum esse dicuntur: qui utique cum in terram copiosè descendant: profunditatem in se, & obscuritatem continent mysteriorum, quæ in lege, & Prophetis per figuras, & similitudines dicta vel facta sunt, in revelatione adventus Domini, obscuritate sui & profunditate mysteriorum, veluti clausa signa inventa sunt. Imbrium verò nomine, largè effusam gratiam Spiritus sancti esse noverimus, sicut ait Apostolus, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abundè per Jesum Christum.

Qui de nubibus fluunt, quæ prætexunt cuncta desuper. Nubes scimus plerumque in scripturis sanctos appellari, sicut & manifestum est quodam loco, dicente Domino: Et nubibus mandabo, ne pluant super eam pluviam: id est vineam, quod est, super gentem peccatricem Judæorum: verbis suis salutis pluviam non effunderent. De talibus igitur nubibus, Apostolis videlicet & apostolicis viris prædicatoribus veritatis: illi imbres pluant talem pluviam, quæ habeat in se similitudinem gurgitum, propter arcanorum cœlestium opacitatem: ubi congruè illud Davidicum dicitur: Tenebrosa aqua in nubibus aëris. Hæc igitur nubes inquam, per quas imbres gurgitum fluunt in terram, prætexunt cuncta desuper. Habentes enim intra se aquas Evangelii, ut flumina de ventre eorum fluant aquæ vivæ, de superioribus mysteriis, quasi quodam prætextu, & obscuritate aquarum obstaculum carnalibus faciunt & terrenis.

Tom. V.

Si volueris extendere nubes quasi tentorium suum, & fulgurare lumine suo, desuper cardines quoque maris operiet. Ita enim prædictas nubes extendit, ut de eis in omnem terram exierit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba illorum: quemadmodum postea locutus est ad discipulos suos: id est nubes suas, dicens: Et eritis mihi testes in Jerusalem, & Judæa & Samaria, & usque ad ultimum terræ: per quas utique nubes suas fulgura prædicationis resplenderunt, & nominis Christi fama de cælo velut lumen effulsi. Maris etiam mundi videlicet hujus cardines occupavit: sive cardines mundi possumus intelligere principes, & capita gentium diversarum: quorum erroribus ac pravis doctrinarum suasionibus, mundus in loco superstitionis dæmoniorum velut in cardine vertebatur.

Per hæc enim iudicat populos: & dat escas multis mortalibus. Istitis enim rebus sacramentorum prædictis: statuit Deus pietatis suæ iudicio universis populis misereri, & dare escas doctrinæ verbi sui, sive mysteriorum cunctis mortalibus, secundum quod ipse ait: Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi.

In manibus abscondit lucem, & præcipit ei ut rursus adveniat. Potestate iusti iudicii sui, lumen notitiæ suæ abscondit à peccatoribus malum operantibus, & venire eam ad illuminationem mentis præcipit: si Deum adiutorem ejus quispiam fideliter quereret.

Annunciat de ea amico suo, quod possessio ejus sit, & ad eam possit ascendere. Deus luce manifestationis suæ fidelem sibi amicum in corde docet & instruit. Erudienti quod annunciat ei, quod lux sive illa illuminationis gratia, sive divinum charitatis promissorum possessio ejus sit, & ad eam si disponat ascensiones in corde suo quotidie proficiendo perveniat.

Caput XXXVII.

SUPER hoc expavit cor meum. Sive obstupuit cor meum, ut alii dixerunt.

Et emoritur est de loco suo. Prædictis divinis mysteriis, & luce cognitionis Dei patefacta, quæ nisi amicis Dei, & fidelibus demonstratur: perterritum est, inquit, cor meum Helium, & zelo ignorantia ad sacramentorum cognitionem translatum.

Audiet auditionem in errore vocis ejus, & sonum de ore illius procedentem. Quemadmodum vult Deus audire quod dicit, ita audite: quoniam terret vox ejus tantis sacramentis mysteriorum prævalida: sonumque oris ejus, sive ut alii dixerunt, strepitum, pari modo audite. Hic ergo sonus est maxillarum Dei, qui fortè idcirco sonus dictus est: non simpliciter sermo, ut inobedientia surdos, & obdurato corde incredulos vox clarior percuteret, & totos ad timendum Dominum commoveret.

Super omnes cælos ipse considerat: & lumen illius super terminos terræ. Quid sit hoc mirum de omnipotentia Dei, qui ubique est in cælo, & in terra, in mari, & in abyssis. Sed videamus secundum allegoricum intellectum, quid sit quod de Deo Helium ait: Subter omnes cælos considerat. Sanctos viros, cælos scriptura divina appellare consuevit: propter cœlestem utique conversationem, quibus ita dicitur: conversatio vestra in cælis est. Dominus ergo subter hos cælos considerat: vel dum ea quæ intra eos sunt, arcanorum scrutator introspicit: vel dum imbecillitatem corporum eorum, quæ animi imperio crucis virtute subdidit, gubernat, ac sustinet, & contra carnalium passionum bella corroborat. Secundum hunc sensum est, quod timore concussus Propheta, ait: Et subtus me turbata est habitatio mea. Termini quoque sive fines terræ ipsi sancti sunt: finem terrenis passionibus, & cupiditatibus imponentes: eo quod non sint in medio Babylonis: nec sæculi hujus vitiis circumdantur, secundum quod Petrus Apostolus ait: Christus igitur in carne passus, reliquit nobis exemplum: quia passus est in carne, desit esse à peccatis, ut jam non hominum desideris, sed voluntati Dei, quod reliquum est in carne, vivat temporis: id est, vivens pro tempore, desinentibus in carne peccatis velut in finibus habiteat carnis. In his finibus posita regina Saba, quæ tyrum gerebat Ecclesiæ, veri Salomonis meruit audire sapientiam. Tales igitur terminos Deus lumine gratiæ suæ atque agnitionis illustrat.

Bbb ij

Post eum rugiet sonitus. Sive ut alii dixerunt: fremet vox.

Tonabit voce magnitudinis sua, & non investigabitur cum audita fuerit vox ejus. Cum positus in extremo terrae hominibus, Deus in memoriam venerit: ilico super infirmitate mortalitatis suae, gementes ad eum rugient, sicut Propheta ait: Rugiebam à gemitu cordis mei, & tunc hic rugitus faciet sonitum in affectu orationis, clamantium ad Deum: qui perveniat usque in caelum. Unde & tonabit eis Dominus voce praeceptorum suorum, ut timeant à facie ejus. Quo fragore tonitru simul agnosce: quia Deus ante desiderium eorum investigabilis sit & immentus.

Tonabit Deus in voce sua mirabiliter: qui fecit magna & inscrutabilia. Alii dixerunt: tonabit Deus, Deus mirabiliter operatur: quando istud tonitruum nominis sui quo in toto mundo famae ejus notitia crebescit, in auribus facit animae personare.

Qui praecipit nivem, ut descendat super terram: & hyemis pluvias, & imbri fortitudinis sua. Nivem candorem gratiae, quae per baptismum fidelibus Spiritus sancti dona tribuitur, superius diximus posse significari: & exempla illic testimoniorum de scripturis multa protulimus, de quibus & illud Davidicum, ubi ait in psalmo: Nive dealbabuntur in Semon: quod est in umbra. Hoc igitur ait, quod caelestis, id est Deus de caelo veniens, reges quoque discreturus sit & separaturus: sive in umbra sint dealbandi: ubi hoc mihi significare videtur: quia regeneratio vetustissimorum hominum in Christo, obumbrante Spiritu sancto esset efficienda. Haec igitur gratia, nivis nomine significata: ex praeepto divinitus descendit in terram, quod est per Jesum Christum venit ad homines: per quam vetustas nostra instauraretur in melius. Contra hanc gratiam Christi, tribulationes persecutionum futuras in pluvii hyemalibus voluit indicare, & propter graves pressuras, hyemales pluvias dixit: quas tamen imber fortitudinis Spiritus sancti, esset superaturus, quia eis dictum est: Non enim vos estis qui loquimini: sed Spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis.

Qui in manu omnium hominum signat: ut noverint singula opera sua. In manu, id est, in liberi arbitrii potestate: secundum imaginem & similitudinem Dei, qua homo est à Deo conditus & creatus: habet hanc sapientiam veluti quodam signo divinae operationis impressam, ut juxta liberi arbitrii judicium noverit unumquodque hominum opera sua: sive ut alii dixerunt, infirmitatem suam noverit: id est, ut vasa fragilia se subita morte confringi.

Ingrreditur bestia latibulum suum, & in antro suo morabitur. Bestiam istam, inventorem malorum diabolus non absurdè sentimus: qui idcirco, & singularis ferus dicitur: quia procedit sive superat malitia ejus, malitiam omnium operantium iniquitatem. Haec igitur bestia rationalis, ingreditur latibulum suum, peccata scilicet humanum: quando ex permisso iudicii Dei, potestatem accipit hominibus dominandi, & in antrum quod suum fecit, sibi constituit habitationem. Sive antrum vel etiam latibulum diaboli, omnes peccatores intelligendi sunt: duri videlicet infidelitate vel faxei: quos vitis suis atque illecebris possidet, & in quorum cordibus criminibusque requiescit.

Ab interioribus egredietur tempestas, & ab arduo frigus. Non mihi videtur quod de istius mundi plagis, sive qualitatibus, vel etiam secretis ejus motibus dixerit, sed quemadmodum diximus antrum sive latibulum demoniorum, esse humana praecordia: ita haec interiora cum ea ingressi fuerint, secreta eorum & abdita intelligamus consilia: unde in hunc mundum persecutionum tempestates venire creduntur, ut & peccatores conterant sicut Aegyptios, quibus venit immisso per angelos malos. Et sancti eadem tempestate tribulationum nimia conturbentur, sicut quidam eorum ait: Gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Frigus quoque ejus infidelitatis immittitur, ut à charitate Dei, & calore fidei discedentes, in algorem negationis incurrant, quae omnia imitantur daemones per ministerium, & sententias principum, & infidelium potestatum. Arcturus vero, quia in sinistra mundi est constitutus, adversariam partem significat: de cujus climate ventus Aquilo gelidus spirat contra meridiem.

Flante Deo concrevit gelu, & rursus latissime funduntur aquae. Quod hic dixit flante Deo concrevere aquas, id est glaciari, & concretas fieri, in psalmo è contrario dicit: Fla-

vit, inquit, spiritus ejus, & fluent aquae: id est resolventur ac defluent. Sed sive hic flante Deo, sive in psalmo flabit spiritus ejus, jubente Deo, sive jubebit spiritus, intelligere possumus. Et quod hic dixit, concrevit gelu: hoc in psalmo superiore versiculo ait: Emitit crystallum suum sicut frusta panis. Ita autem hyemali tempore fieri novimus, ut flante, id est jubente Deo, nimio frigore densentur, vel etiam concrevant aquae, & iterum tempore aëris resolvantur. Secundum mysticos vero intellectus in praeteritis generationibus ob meritum suum relinquentes Deo genus humanum: flatu oris Dei & justitiae ejus manante sententia, dum retrovertitur ab igne divino, omnis creatura concreta est tanquam gelu, & à vera Dei cognitione, frigoris sui immanentia constricta. Nunc vero per gratiam Domini & Salvatoris nostri, sicut ait Petrus Apostolus: Tempora ignorantiae despiciens Deus: rursus ab illo algore oblivionis atque duritia, quae sicut longi temporis gelu obdurerat, charitatis Dei igne solvantur aquae populorum, ut fluant & recurrant ad Deum.

Frumentum desiderat nubes. Hoc est frumentum, de quo Dominus in Evangelio ait per Parabolam, dicens: Colligite zizania in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Proinde hoc vivum frumentum, doctores quoque Ecclesiae, qui velut nubes portant aquas Evangelii, audire desiderat: sicut & illi qui erant de hoc frumento dominico, habitantes Antiochia Pisdiae: rogabant Paulum & Barnabam, ut loquerentur eis verbum Dei, quod fecerunt Apostoli suadentes permanere in gratia Dei. Cornelius quoque ad Petrum ait: Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus, audire omnia quaecumque tibi praeccepta sunt à Domino. Et Moyses ait: Excipiat velut pluvia eloquium meum: & descendat sicut ros verba mea. Unde & Apostolus ait: Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Haec nubes potest & ipse Dominus, id est, assumptus homo in Deum intelligi, sicut Propheta praenunciavit, dicens: Ecce descendet Dominus in nube levi in Aegyptum: Per quem divina gratia & doctrina caelestis, mundo effundenda praenunciabatur. Et pulchrè nubes levis dicitur: sive quia ipse Salvator peccatum non fecit Agnus Dei: sive quia Virgo Maria Mater Domini, non ex virili semine aggravata levis nubes est dicta.

Et nubes spargunt lumen suum. Quae lustrant cuncta per circumitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit, ad omne quod praecipit illis super faciem orbis terrarum. Lumen utique Evangelii, praedicationum coruscatione mittentes: lumen Evangelii spargunt supra corda credentium. Alii vero interpretes dixerunt: Et ipsa per circumitum veritatis in gubernaculis, ad operanda omnia quae mandaverat eis. Haec sunt igitur quae mandavit, & praecipit ceteris nubibus suis dicens: Ite in universum mundum, praedicate Evangelium universae creaturae. Proinde quasi vento spiritu Dei, quo ut nubes agebantur, prohibiti sunt ire Bithyniam, & de Judaea Romam illis transire praecceptum, & ita sicut ista editio continet, orbem universum lustrantes circumierunt.

Sive in una tribu, sive in terra sua, sive in quocumque loco misericordia sua eas juserit inveniri. Hoc est quod ipse Dominus ait in Evangelio: Eritis mihi testes in Jerusalem & Samaria, & usque ad ultimum terrae: ubi illud praecipue intuentum est, quod ait: In quocumque loco misericordiae suae juserit inveniri: ubi per gratiam Christi, atque pietatis suae misericordiam, significavit ad fidem revocandos.

Ausculta haec Job: sicut & considera mirabilia Dei. Admonet Helium ut sacramenta in Christo & Ecclesia adimplenda, Job aure cordis diligenter intendat, & in mentis suae specula constitutus: ubi etiam vigilantia contuendi docetur stare: consideret miraculorum Dei futura mysteria, quae per nubes rationales operaturus sit.

Nunquid scis, quando praecipit Deus pluvias, ut ostenderent lucem nubium ejus? More Prophetarum pro factis futura commemorat. Praecipit igitur Deus pluvias evangelicis, ut nubium suarum lucem, id est, sancta opera sua doctores per infusionem fidei demonstrarent, & haec ad illuminandos homines misericordia caelestis operatur.

Nunquid nosti semitas nubium magnas, & perfectas scientias? Hic dum dicit perfectas scientias, de rationalibus se nubibus evidenter ostendit dicere, & praedicatorum viis, & subtilium sensuum semitis. Dic mihi quæso: si cognoscere potuisti, quae semitæ in nubibus sunt magnae & perfectae

scientiae? Figurabat haec dicendo, apostolicas nubes: quarum una citissima nubes ait ad salvatorem: Tu es Christus Filius Dei vivi: quae quoniam suspensa à terra, & proxima erat caelo, respondit ei Dominus: Hoc tibi non revelavit caro & sanguis: sed pater meus. Alius vero Apostolus tanquam nubes plena aquis perfectae scientiae, à tonitruo Evangelii copiosum imbrem effundit ita dicens, In principio erat verbum &c. Quo validissimo tonitruo ubique resonante: ut omnem terram ad fidem religionis tremore concuteret: alius in Judaea per iteratam nativitatem exortus: velut parva nubecula ita crevit, & flante spiritu dilatatus est: ut pluvias mysteriorum à saeculis secretorum perfectae scientiae: usque ad Illyricum spargeret, aliasque totius mundi regiones largis effusionibus irrigaret. Et hinc est ut aliqui eorum appellarentur filii tonitru: alius vero diceretur filius suspendentis aquas.

Nonne vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra Austro? Alii dixerunt, tua stola calida est. Hoc quidem verum est: quod meridians ventus sit calidus, quo flante etiam vestimenta hominum, vel corporum, quae animalium vestimenta sunt, concalescunt. Sed quia nubes, homines sanctos, veritas prophetiae nos intelligere compulsi, ventum calidum à meridie spirantem: ferventem fidem, vel gratiam Spiritus sancti ardentem, & clarius illuminantem intelligamus, vel ipsum Dominum nostrum, de quo legimus: Deus ab Austro venit: quo rationalem terram perflante, virtutes animi, quae sunt vestimenta interioris hominis, inardescunt: & ideo vestimenta appellantur, quoniam ipsi qui eis utitur, pulchram animam faciunt & decorant. Et ob hoc hortatur Apostolus dicens: Fratres induite vos sicut electi Dei & dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, &c. Et haec igitur ab Helio, sicut & alia, spiritu prophetiae dicuntur.

Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos: qui solidissimi, quasi are fusi sunt. Haec ab Helio juxta literam in injuriam Job per Ironiam dicuntur. Haec igitur prima fronte intellectus hujus dicta sunt. Nunc vero secundum prophetiam spiritum, sensum mysticum persequamur: ut caelos scripturas sanctas intelligamus, quae de caelo datae sunt hominibus: quarum perpetuitatem ex aëris soliditate voluit demonstrare. Sed dicit quispiam: quomodo aeternae erunt scripturae divinae, si mundus certo fine, Deo denunciante, est terminandus? sic enim ait in Evangelio: Caelum & terra transibunt. Verum est quidem, quod librorum pelliculae cum ipsis literis abolendae sunt: sed quia subjungit Dominus, Verba vero mea non praeteribunt: proculdubio quod eidem apicibus pollicetur, erit aeternum. Hos igitur caelos, ait Helio, in quibus est divinitatis secreta dispositio, tu forsitan cum Deo velut simili polens sapientia, fabricatus es, quos Deus aeternus ante mundi constitutionem praefinivit quandoque crumpere in corpora literarum, qui in illo aeternaliter erant: non jam existentes, sed ipsi soli praesentiae suae luce conspicui. Et caelos, sanctos angelos non absurdè sentimus: qui propter caelorum habitationem, rectissime caeli dicuntur, & sunt velut aeternitate solidati. De quibus psalmista singulari nomine ait: Caelum caeli Domino. Secundum tropicum intellectum caeli, & sancti omnes propter caelestem conversationem, & propter praedicationem mandatorum caelestium nuncupantur. Helio autem si prophetiae spiritum habuit: secundum hunc intellectum quem diximus, potuit contemplatione mentis suae, haec in Christo revelanda cognoscere: & aliis modis, quibus videtur caelorum nuncupationem sensisse, licet hoc ipsum in irrisionem sancti Job dici non debuisset.

Ostende nobis, quid dicamus illi, Nos quippe involvitur tenebris. Insultantis verbum est, & exprobrantis, ostende nobis: cum illud verum dicat: sed ad comparationem scientiae sub ignorantiae tenebris commanent. Nam quomodo à sancto Job discere inquit, quem in verbis suis reprehendit & reprobat? Ostende, inquit, & Job, si aliquid amplius, & melius nosse te arbitraris: quoniam nos grandis ignorantiae atque inscientiae tenebris detinemur. Certum est ergo quod Helio deridens Job atque subfannans haec dicit.

Quis narrabit ei qua loquor? Etiam si locutus fuerit homo, devorabitur. Dixi tibi quidem, & Job, ut ostenderes mihi quid loqui possem: sed haec ipsa quae de Deo dico, quis ei ausus est loqui? Certè si locutus fuerit quispiam, quod ei omnino non expedit: pro hoc ipso peccato temeritatis, & irreverentiae devorabitur, ut hic Helio ait. Ita in

psalmis legimus. Devorati sunt juxta Petram iudices eorum: ubi intelligitur peccato diffidentiae devoratos atque absorptos iudices populi Israelis in eremo: qui non crediderunt quod possent de Petra aquarum flumina virtute divinae promissionis educi.

At nunc non vident lucem. Subito aër cogetur in nubes: & ventus transiens fugabit eas. Ita infelicitate hujusmodi excaecati sunt: ut flant quemadmodum aër quando crassescit in nubes: & ita in justo iudicio Dei velut venti in impetu auferentur: sicut impii quos dejicit ventus à facie terra. Alii dixerunt: omnibus autem non est visibile lumen, quod fulget in nubibus & spiritus transit & fugabit eas. Hic mysticum nescio quid locutus est, quod jam non omnibus resplendet illuminatione Evangelii. His utique non resplendet, quorum sensus excacavit Deus, ut non videant lumen Evangelii gloriae Christi: qui est imago invisibilis patris: Hic igitur spiritus iustae sententiae Dei, fugabit eos à cætu beatorum: ut non videant lumen Evangelii gloriae Christi.

Ab Aquilone aurum veniet: & à Deo formidolosa laudatio. Audivi quemdam ita dicentem, quod ætatis tempore sole in Aquilone nascente aurora ardentior rutilat: ita ut ipse sol colorem aureum praeferat: & inde Helio loqui videatur aurum venire: id est, mundo flammearum rotam Solis obvertit & super hoc praclarum sydas sit ad Deum hominibus formidolosa laudatio. Nos autem aurum sanctos intelligimus, qui secundum spiritualem sensum ab Aquilone diaboli, sanguine Domini redimuntur. Hoc igitur modo venit ad Deum cæcus sanctorum cum tremore laudantium eum: ac sibi cum quadam formidine, incredibile arbitrantium, quod potuerunt de hoste gravissimo liberari. Quotidie quoque examinationibus, velut aurum flammis tentationum excoctum, de fornace mundi istius eruntur. Alii dixerunt, ab Aquilone nubes colotis aurei: in his est magna gloria & honor omnipotentis: non invenimus similitudinem virtutis ejus. Ita enim sanctos homines, qui sunt nubes Dei, tentat frigus Aquilonis, ut eos pretiosos, & igne charitatis rutilos reddat. Et idcirco magna gloria Domini & honor omnipotentis est. Non invenitur alius similis virtutis ejus, qui tanta bona ex rebus contrariis speret.

Digne eum invenire non possumus. Magnus fortitudinis & iudicio & justitia, & enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri, & non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes. Quoniam, inquit, sicut fortitudine magnus & potens est Deus: ita iudicio & justitia verus est, & enarrari non potest. Idcirco sicut est, à creatura sua quae adeo imbecillus est & infirma, non potest inveniri: propter quod magni viri atque cordati non praesument scrutari incomprehensibilem, neque contemplari invisibilem conabuntur. Hoc autem totum in sancti Job exprobrationem dicitur: qui dixerit se à Deo, sine ullo iniquitatis merito flagellatum. Alii dixerunt, qui iuste iudicat, non putas audire eum, propterea timebunt eum homines: timebunt quoque & sapientes corde: hoc inquit, quia Deus iuste iudicat: apud quem non est personarum acceptio. Omnes sapientes & idiotæ considerantes semetipsos, timebunt eum: scientes quia secundum modum iustitiae suae ultor iniquitatum est: exaudiet enim iniqua patientes.

Caput XXXVIII.

RESPONDENS autem Dominus Job de turbine dixit: Sermone terribili, & increpativo arguendus Job, responsum à Domino accepit: hoc enim ipsum quod de turbine dicitur: ad terrorem pertinet objurgationis: quod esse ut dixi increpandus à Domino. Dixerat enim Job se iustum iniuste à Domino castigatum: de turbine ergo Dominus ait:

Quis est iste involvens sententias sermonibus imperiis? His verbis amovetur Helio cum suis consulis atque permixtis disputationibus contra Job: ubi Dei verba videntur intelligi. Et si tu, & Job, loquendo talia in me, delicta aliqua commisisti: iste quis est qui te audeat redarguere: praesertim cum ad increpandum non sit idoneus qui velut melior objurgare te debeat? Amoto igitur Helio de medio cum imperiis ejus sententiarum, convertit se Dominus ad Job, & ait ei: ut ad increpationem ejus audiendam se praepararet, dicens hoc modo.